

УДК 327.7

Савош Л.В. к.е.н., доцент

Петрик Д.Я. магістрант

Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА АНАЛІЗ СПІВПРАЦІ НЕУРЯДОВИХ ОБ'ЄДНАНЬ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ ГРАНТОВОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

У статті розглянуто особливості та види співпраці неурядових об'єднань із міжнародними організаціями у сфері грантової підтримки соціальних проєктів. Проаналізовано структуру надходжень та витрат неурядових об'єднань у 2016-2018 рр. Здійснено оцінку використання надходжень коштів від нерезидентів (міжнародних донорських організацій) у 2016-2018 рр.

Ключові слова: неурядові об'єднання, громадська організація, міжнародні донорські організації, донори, гранти.

Savosh L., Petryk D.

Theoretical foundations and analysis of cooperation of non-governmental associations with international organizations in the field of grant support of social projects

The article deals with the peculiarities and types of cooperation of non-governmental organizations with international organizations in the field of grant support for social projects. The structure of revenues and expenditures of non-governmental organizations in 2016-2018 is analyzed. The use of proceeds from non-residents (international donor organizations) in 2016-2018 is estimated.

Attracting grants from international donor organizations is one of the main proceeds of non-governmental civic organizations, and creates partnerships with countries at the level of social international projects.

According to the State Statistics Service, non-governmental public associations for the past 2018 have raised over UAH 2.5 billion for the implementation of social projects. from international donor organizations, which is a fairly significant indicator that is projected to grow.

NGOs in Ukraine are in great demand for cooperation in the form of grants for project implementation, as well as in the form of service delivery, very often NGOs order from international organizations of experts to implement specific projects, as well as experts to improve the institutional activities of NGOs (developing a strategic plan for NGOs, writing grant applications, etc.). Collaboration in the form of transfer of material resources (assets) is also popular, enabling assistance to younger NGOs. In Ukraine.

The main share of revenues to NGOs' budgets in Ukraine is from non-residents (international donor organizations), which once again confirms the relevance of the topic. The share of non-resident income is the largest, indicating that NGOs are reorienting to external partners, because it is difficult to work with internal partners due to complicated legislation.

The involvement of international donor organizations has become a positive phenomenon in the area of NGO cooperation with international organizations, and the dynamics of its use are increasing.

According to the revenue, each NGO uses the resources received in accordance with its statutory goals, objectives and goals.

In 2018, NGOs in Ukraine began to use key budgetary contributions to the organization with a priority for social activities and statutory activities. NGOs began to increase the costs of wages, employees of organizations, the implementation and implementation of social measures and material costs.

For the further development of the NGO sector in Ukraine, the following recommendations can be made: Continue attracting financial resources for the implementation of social projects from international donor organizations; involve international donor organizations, EU member states and NATO in cooperation, to create the conditions for potential Euro-Atlantic integration, the sphere of cooperation of NGOs with international organizations; development and implementation of fundraising and development strategies for implementation, and raising funds for social projects; registration of international projects on crowdfunding platforms to ensure the viability and sustainability of social projects; to create and start a culture, financing of social international projects, through creation and management of endowment funds from socially responsible enterprises and individuals.

Keywords: non-governmental organizations, NGOs, international donors, donors, grants.

Савош Л.В., Петрик Д.Я.

Теоретические основы и анализ сотрудничества неправительственных объединений с международными организациями в сфере грантовой поддержки социальных проектов

В статье рассмотрены особенности и виды сотрудничества неправительственных объединений с международными организациями в сфере грантовой поддержки социальных проектов. Проанализирована структура доходов и расходов неправительственных объединений в 2016-2018 гг. Осуществлена оценка использования поступлений средств от нерезидентов (международных донорских организаций) в 2016-2018 гг.

Ключевые слова: неправительственные объединения, общественная организация, международные донорские организации, доноры, гранты.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Сьогодні все частіше громадські організації виступають як організатори заходів, як виконавці проектів, як організації, що вирішили конкретну проблему міста тощо. І це не дивно, адже, громадські

організації це одна із найбільш оптимальних правових форм для допомоги громадянам у вирішенні їх спільних проблем та відстоюванні спільних інтересів. Законом громадське об'єднання визначається як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. [1].

Із побудовою зовнішніх зв'язків між державами, все більшої актуальності набирає сфера співпраці міжнародних організацій із неурядовими громадськими об'єднаннями (НГО).

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанню розвитку сфери співпраці НГО із міжнародними організаціями присвячені роботи таких науковців, як: О.В. Башун, О.Ю. Буцька, В.В. Горленко, С.В. Єлісєєва, С.Г. Карпенко, А.М. Колодій, Н.В. Котенко, А.В. Мацьовка, М.І. Ставнійчук, О.В. Тимошенко, Ж.В. Чевичалова, О.В. Чернявська, Є.Г. Цокур. Проте у їх дослідження у неповній мірі здійснене дослідження співпраці неурядових об'єднань із міжнародними організаціями у сфері грантової підтримки соціальних проектів.

Цілі статті. Метою дослідження є аналіз теоретичної бази та оцінка співпраці неурядових об'єднань із міжнародними організаціями у сфері грантової підтримки соціальних проектів у 2016 – 2018 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним із видів співпраці міжнародних організацій та НГО є реалізація спільних проектів. Міжнародний проект – це сукупність взаємопов'язаних процесів, які мають на меті задовольнити потребу, або вирішити проблему, що реалізовується на території двох або більше країн, або за підтримки міжнародних донорських організацій [2].

Також з розвитком суспільних, економічних, політичних та інших сфер життя громадян України, на нашу державу все більше уваги почали звертати міжнародні донорські організації.

Залучення грантів міжнародних донорських організацій, стає одним із головних надходжень для діяльності неурядових

громадських об'єднань та створює партнерські зв'язки з країнами на рівні реалізації соціальних міжнародних проектів.

За даними Державної служби статистики неурядові громадські об'єднання за минулий 2018 рік залучили для реалізації соціальних проектів понад 2,5 млрд. грн. від міжнародних донорських організацій, що є досить значним показником, який прогнозовано буде рости [6].

Серед видів співпраці міжнародних організацій із неурядовими громадськими об'єднаннями можна виділити наступні (рис 1):

- співпраця у вигляді надання послуг та виконання робіт міжнародними організаціями – НГО для своєї діяльності можуть замовляти послуги у міжнародних організацій та запрошувати спеціалістів-експертів для виконання робіт, для яких в НГО може бути недостатньо ресурсів;

- співпраця у вигляді видачі фінансових ресурсів (грантів) у іноземній чи національній валюті – для вирішення соціальних проблем НГО може залучати до партнерства міжнародні організації, які в свою чергу можуть підтримувати НГО в сфері реалізації проектів. Слід зазначити що в рамках співпраці міжнародних організацій і НГО, фінансові ресурси виділяються виключно під реалізацію певних проектів;

- співпраця у вигляді передачі НГО будь-якого майна, що надається, або передається НГО для реалізації завдань які перед ними ставляться;

- співпраця у вигляді передачі прав інтелектуальної власності та патентів – надається НГО для реалізації специфічних авторських програм та проектів, які є запатентованими і потребують погодження і придбання авторських прав на реалізацію проекту або програми;

- співпраця у вигляді допомоги будь-якими іншими ресурсами, що не заборонені законодавством України [3].

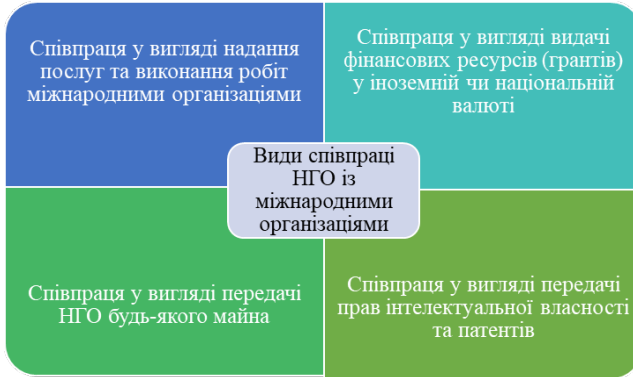

Рис. 1. Види співпраці НГО із міжнародними організаціями

В Україні співпраця НГО з міжнародними організаціями відбувається переважно у вигляді надання грантів на реалізацію проектів та вигляді надання послуг. Дуже часто НГО замовляють у міжнародних організацій експертів для впровадження специфічних проектів, а також експертів для поліпшення інституційної діяльності НГО (розробка стратегічного плану НГО, написання грантових заявок, тощо). Також зростає співпраці у вигляді передачі матеріальних ресурсів (майна), що дає змогу отримувати допомогу для більш молодих НГО. В Україні не поширений вид співпраці у вигляді передачі прав інтелектуальної власності та патентів, що говорить про унікальність розроблених українськими НГО проектів.

Дослідимо основні джерела надходження до бюджетів НГО в Україні та порівняємо суми надходжень за період 2016-2018 рр. (таблиця 1).

Отже, надходження до бюджетів НГО в Україні у 2017 році, порівняно з 2016 роком зросли на 17,1%, а у 2018 році, порівняно з 2017 роком зросли на 1,1%. Крім того, надходження до бюджетів НГО в Україні від нерезидентів (від міжнародних донорських організацій) у 2017 році, порівняно з 2016 роком зросли на 4,1%, а у 2018 році у порівнянні з 2017 роком, зросли на 5%.

Таблиця 1. Аналіз джерел надходжень до бюджетів НГО в Україні за період 2016-2018 рр.

Джерело надходження	Обсяг прибутку у 2016 році, тис. грн.	Обсяг прибутку у 2017 році тис. грн.	Обсяг прибутку у 2018 році тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Усього	6211967,7	7271566,8	7354061,7	1059599,1	82494,9	17,1	1,1
прибутку з Державного бюджету України	259549,5	194032,2	273327,2	65517,3	79295	25,2	40,9
надходження з місцевого бюджету	194230,5	249852,9	293094,1	55622,4	43241,2	28,6	17,3
членські внески	622970,5	720475,7	795579,7	97505,2	75104	15,7	10,4
надходження від підприємств та організацій України	879676,0	1079589,9	1286639,8	199913,9	207049,9	22,7	19,2
надходження від громадян України	351587,8	340694,9	430744,1	10892,9	90049,2	3,1	26,4
надходження від нерезидентів	2292136,2	2385628,8	2504373,7	93492,6	118744,9	4,1	5
надходження від діяльності підприємств створених громадською організацією для виконання її мети (цілей) та напрямів діяльності	468782,8	1106304,1	763769,8	637521,3	342534,3	136	31
надходження з інших джерел	1143034,4	1194988,3	1006533,3	51953,9	188455	4,5	15,8

Джерело: побудовано за [4, 5, 6].

Зростання надходжень від нерезидентів (міжнародних донорських організацій) за період 2016-2017 рр. свідчить про зростання залучення зовнішніх коштів що пояснюється збільшенням тенденції росту кількості громадських об'єднань за останні два роки, а також ускладненим законодавством у сфері підтримки соціальних проектів із боку державних та місцевих бюджетів. На рисунку 2 зображена структура надходжень до бюджетів НГО в Україні за 2018 рік.

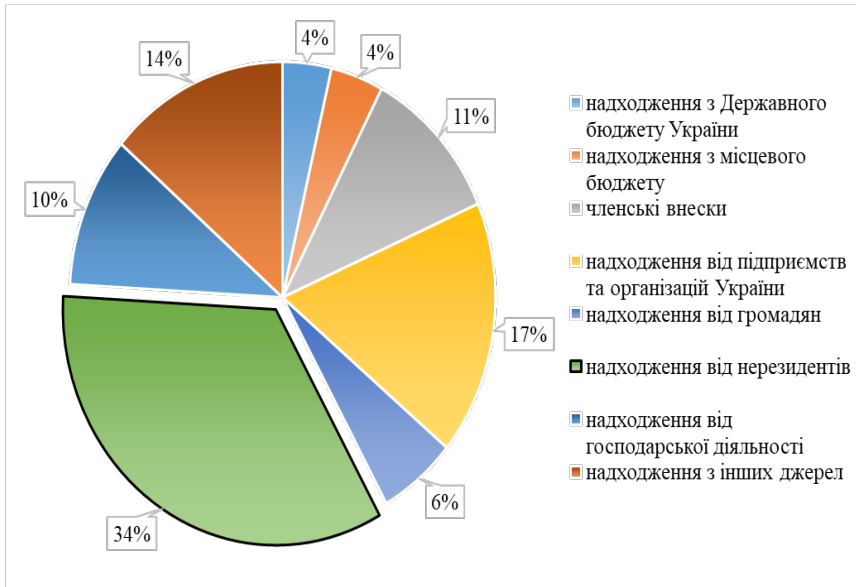

Рис. 2. Структура надходжень до бюджетів НГО в Україні за 2018 рік [6]

Отже, частка надходжень від міжнародних донорських організацій до бюджетів усіх НГО в Україні у 2018 році становить 34%. Отже, основним джерелом надходжень до бюджетів НГО в Україні у 2018 році були надходження від нерезидентів (міжнародних донорських організацій), що ще раз підтверджує важливість такого напрямку співпраці НГО та актуальність досліджуваної теми. Частка надходжень від нерезидентів є найбільшою, що свідчить про переорієнтацію НГО на зовнішніх партнерів, адже через ускладнене національне законодавство співпраця НГО із внутрішніми партнерами стає все складнішою.

Відповідно до надходжень, кожна НГО використовує отримані ресурси у відповідності до статутних цілей, завдань, та мети. Порівняльна характеристика витрат НГО за напрямками, в період 2016-2018 рр. наведена у таблиці 2.

Таблиця 2. Аналіз витрат НГО в Україні за напрямками за період 2016-2018 рр.

Напрямок витрат	Витрати за 2016 рік, тис. грн.	Витрати за 2017 рік, тис. грн.	Витрати за 2018 рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Розрахунки за податками й зборами:	118277,3	129859,5	131246,6	11582,2	1387,1	9,8	1,1
оплата праці	924676,6	1115703,0	1276876,6	191026,4	161173,6	20,7	14,4
соціальні заходи	209177,8	230196,8	271412,5	21019	41215,7	10,1	18
амортизація	91854,6	66096,6	72698,4	25758	6601,8	28	10
благодійна діяльність	1797611,3	1890796,4	1939233,9	93185,1	48437,5	5,2	2,6
матеріальні витрати	402860,1	415192,6	521988,4	12332,5	106795,8	3,1	25,7
оплата послуг	1296789,7	1670603,2	1698704,5	373813,5	28101,3	28,8	1,7
інше використання коштів	704380,2	850489,7	855917,1	146109,5	5427,4	20,7	0,6
Усього	5545627,6	6368937,8	6768078	823310,2	399140,2	14,8	6,3

Джерело: побудовано за [4,5,6].

Отже, порівняно з 2016 та 2017 роками, у 2018 році НГО в Україні почали використовувати основні надходження до бюджету організації з пріоритетом на соціальні заходи та діяльність згідно із статутами. НГО почали збільшувати видатки на оплату праці, працівникам організацій, на реалізацію та впровадження соціальних заходів та на матеріальні витрати.

Висновки. На основі проведеного аналізу можна зробити наступні висновки: надходження до бюджетів НГО в Україні зростає; основну частку надходжень до бюджетів НГО, складають надходження від нерезидентів (міжнародних донорських організацій); НГО використовують надходження для оплати праці працівників, придбання матеріальних цінностей, та збільшують витрати на соціальні заходи, які є основною статутною діяльністю НГО.

Отже, сфера співпраці з міжнародними організаціями є надзвичайно перспективним напрямом діяльності НГО в Україні.

Для її подальшого розвитку пропонуємо: продовжувати залучення фінансових ресурсів для впровадження соціальних

проектів від міжнародних донорських організацій; залучати до співпраці міжнародні донорські організації країн членів ЄС та НАТО для створення умов потенційної євроатлантичної інтеграції; розроблювати та впроваджувати фандрейзингові стратегії та інші стратегії розвитку для реалізації та залучення коштів на соціальні проекти; реєструвати міжнародні проекти на краудфандингових платформах для забезпечення життєдіяльності та сталості соціальних проектів; створити та започаткувати культуру фінансування соціальних міжнародних проектів через створення та управління ендаумент-фондами від соціально-відповідальних підприємств та фізичних осіб.

1. Громадські організації: як це працює? URL: <https://www.prostir.ua/?blogs=hromadski-orhanizatsiji-yak-tse-pratsyuje-chomu-ya-obrav-ho-tsentr-rozvytku-mista>
2. Основи грантайтингу та управління проектами у публічній сфері URL: <http://www.compet.kh.gov.ua/images/2017/grant.pdf>
3. Участь України у міжнародних організаціях URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations>
4. Статистичний бюлетень «Діяльність громадських об'єднань в Україні» 2016 URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_go_bl.htm
5. Статистичний бюлетень «Діяльність громадських об'єднань в Україні» 2017 URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_go_bl.htm
6. Статистичний бюлетень «Діяльність громадських об'єднань в Україні» 2018 URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_go_bl.htm

УДК 332.146

Савош Л.В. к.е.н. доцент

Ужегов С.О. магістрант

Луцький національний технічний університет

ПЛАНУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ КНЯГИНИНІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ З ВРАХУВАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті розглянуто головні напрями розвитку Княгининівської об'єднаної територіальної громади. Визначено ключові цілі та завдання, реалізація яких дозволить підвищити соціально-економічний рівень громади.